

MĂRTURII PRIVIND LEGĂTURILE BIHORULUI CU ACADEMIA ROMÂNĂ (PÎNĂ LA 1918)

de
TITUS L. ROȘU

La Oradea, din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, funcționa fundațiunea școlară a lui Nicolae Jiga, care avea misiunea de a contribui la ridicarea tinerilor români fără posibilități materiale, prin burse. Mai târziu, a luat ființă internatul. Aici au fost adăpostiți însă nu numai bursierii fundațiunii jigăiene, ci și ai altor fundațiuni (ex. „Em. Gojdu“). În scopul instruirii, apoi a afirmării sale naționale și culturale, tinerimea română de la Gimnaziul din Oradea și de la Academia de drept a înființat *Societatea de lectură* atât de mult apreciată pentru activitatea ei. La îndemîna tinerilor din Societatea de lectură stătea și biblioteca „jigăiană“.

Din această bibliotecă mai existau încă în 1948 sute de volume, multe donate de Academia Română, ca și de alte edituri din România. Cercetînd în 1947—1948 arhiva fundațiunii, am dat de trei liste (din anii 1907, 1908 și 1909) cu cărțile primite de aceasta de la Academia Română și de la alte edituri bucureștene. Prin aceste cărți, pe lângă cele primite direct de la autori, profesorii și tinerii de la școlile orădene, ca și cei de la Beiuș, erau în legătură directă cu ceea ce se studia și scria în România. De aci, în mare parte, avîntul manifestațiilor patriotice cu prilejul serbărilor ocazionale sau al vestitelor baluri și petreceri organizate de tinerime în scopul ajutorării studenților săraci. De aci și curajul luptelor pe teren științific și național.

ANEXE

Listele cărților primite de Fundațiunea „N. Jiga“ din Oradea, de la București:

I

Consemnarea cărților trimise din partea Academiei Române fundațiunei jii-găiene. S-au desfăcut în prezența D-lor G. Papp și I. Bonaț și s-au aflat de tot 147 volume. Oradea Mare, 7 ianuarie 1907 st. n. Michael Popa, Georgiu Papp, membru și notariul senatului fundațiunei, Ioan Bonațiu, cleric absolut.

1. *Analele Academiei Române*. Indicele Analelor Academiei de la 89—98 tom. XI—XX.

1879, 1 vol., 1880, 1 vol., 1881, 1 vol., 1882, 1 vol., 1883, 1 vol., 1883—1884, 1 vol., 1884—1885, 1 vol., 1885—1886, 1 vol., 1886—1887, 1 vol., 1887—1888, 1 vol., 1888—1889, 1 vol., 1889—1890, 1 vol., 1890—1891, 1 vol., 1891—1892, 2 vol., 1892—1893, 4 vol., 1893—1894, 2 vol., 1894—1895, 3 vol., 1895—1896, 4 vol., 1896—1897, 2 vol., 1897—1898, 4 vol., 1898—1899, 2 vol., 1899—1900, 3 vol., 1900—1901, 4 vol., 1901—1902, 3 vol., 1902—1903, 3 vol., 1903—1904, 3 vol., 1904—1905, 4 vol., 1905—1906, 3 vol. De tot 60 volume.

2. *Acte și documente la istoria renașterii României*, 10 vol. (9 tomuri—10 vol., al 6-lea tom în 2 vol.).

3. *Studii și documente cu privire la istoria Românilor*, de N. Iorga: a) Cărți domnești, zapise și răvașe, 3 volume (V—VII vol.). b) Legăturile Principatelor române cu Ardealul, 1 vol. (IV). c) Povestiri, scrisori și cronici, 1 vol. (IX). d) Brașovul și românii, 1 vol. e) Cercetări, regește, documente, 1 vol. (XI).

4. *Glosariu de Laurian și Massimu*, 1 vol.

5. *Dicționarul limbii române*, de L. și Massimu, 2 vol.

6. *Dicționarul limbii ist., și pop. a Românilor*, de B. Petriceicu Hașdeu, 4 vol.

7. *Istoria imperiului otoman*, de D. Cantemir, 2 vol.

8. *Sărbătorile la români*, de S. Florian Marian, 3 vol.

9. *Nascerea la români*, de S. Florian Marian, 1 vol.

10. *Nunta la români*, de S. Fl. Marian.

11. *Înmormintarea la români*, de S. Fl. Marian.

12. *Basmele române*, de Lazăr Săineanu, 1 vol.

13. *Basmele aromâne și Glosar*, de Per. Papahagi, 1 vol.

14. *Igiena țăranului*, de Dr. N. Manolescu, 1 vol.

15. *Insectele în limba, credința și obiceiurile românilor*, de S. Fl. Marian, 1 vol.

16. *Istoria bisericii române din Oltenia*, de Nicolae Dobrescu, 1 vol.

17. *Psaltirea în versuri de Dositei*, de Bianu, 1 vol.

18. *Basarabia în secolul al XIX-lea*, de C. Arbore, 1 vol.

19. *Publicațiunile fondului Adamachi*, 2 vol.

20. *Istoria lui Erodor*, de D. I. Ghica, tom. 1 și 4, 2 vol.

21. *Minăstirea și comuna Putna*, de D. Dan, 1 vol.

22. *Operele principelui Cantemir*, Tom 5, 7, 8, 3 vol.

23. *Studii asupra monografiilor*, de Th. C. Aslan, 1 vol.

24. *Texte macedoromâne*, de I. Bianu, 1 vol.

25. *Memoriu pentru starea Moldovei*, de Comitele D. Hauterive, 1 vol.

26. *Legende la Maicii Domnului*, de S. Fl. M., 1 vol.

27. *Comentariile lui I. Cezar*: a) Belul galic de Copacian, 1 vol. b) De bello civili, D. Caian, 1 vol.

28. *M. T. Cicero. Filippicele*, de Laurian, 1 vol.

29. *Operele lui Publ. Corn. Tacit*, de G. I. Muntean, 1 vol.

30. *Istoria romană de Tit Livius*, trad. de Locustean și Petrescu, 2 vol.

31. *Istoria romană de la Nero — Al. Serer*, tr. A. Dumitrescu, 1 vol.

32. *Igiena țăranului român*, de Dr. G. Grăiniceanu, 1 vol.

33. *Lexicon slavo-român*, de Gr. Crețu.

34. *Flora Dobrogei*, de Dr. D. Brîndza, 1 vol.

35. *Cimiliturile românilor*, de Artur Gorovei, 1 vol.

36. *Studii istorice supra Chiliei și Cetății Albe*, de Iorga, 1 vol.
37. *Finanțele României*, de Th. C. Aslan, 1 vol.
38. *Scrisori și inscripții*, de Nicolae Iorga, 2 vol.
39. *Nicopole*, cuvîntare de Carol I.
40. *Bibliografia românească veche*, de I. Bianu și Hodoș, 2 vol.
41. *Tradiții poporane române*, de S. Fl. Marian, 1 vol.
42. *Discursurile de recepțiunea Academiei*: de Pușcariu, Dr. C. I. Istrati, Dr. St. C. Hepite, I. Bianu, I. Bogdan, Dr. G. Marinescu, D. Onciul, N. Popea, C. Erbiceanu, (cite un ex.), A. D. Xenopol, N. Babeș, I. Calinder, D. C. Olănescu, Cuvînt de primire de Anonim.
43. *Dezrobirea țiganilor*, de M. Cogălniceanu, 2 exemplare.
44. *Vrăji, farmece de desfaceri*, de S. Fl. Marian, 1 vol.

2

A II-a listă de cărți primite de la Academia Română:

Conscrierea cărților primite de la Academie:

1. *Analele Academiei Române*, 4 vol. a) Partea administrativă și dezbaterile.
- b. Memoriile Secțiunii istorice.
- c. Memoriile Secțiunii științifice.
- d. Memoriile Secțiunii literare, 4 bucăți, 27 cor.
2. *Documente românești*, de I. Bianu, 1 vol.
3. *Harta agronomică a României*, de Dr. Fornescu, 1 vol., 10 cor.
4. *Catalogul manuscriselor românești*, I. Bianu, 1 vol., 8 cor.
5. *L'Academie Roumaine*, discours D. Sturdza, 1 vol.
6. *Studiu asupra irigațiunilor în R.*, de V. Roșu, 1 vol., 4 cor.
7. *Istoria romană*, de T. Liviu, de N. L., 1 vol., 3 cor.
8. *Bibliografia românească veche*, de Hodoș, 1 vol.

Oradea Mare, la 29 februarie 1908.

Constatăm cum că după desfacerea pachetelor primite s-au găsit opurile înșirate mai sus. Georgiu Papp notariul Senatului.

3

A III-a listă de cărți primite din România de la editura „Minerva” în ianuarie 1909:

1. *Scrieri*, de Alexandru Russe, 1 vol.
2. *Literatura medicală românească*, de Dr. Gh. Grăiniceanu, 1 vol.
3. *Catalogul manuscriselor românești*, Tom II, de Ioan Bianu și R. Caracas, 1 vol.
4. *Poezii populare din Maramureș*, de Tit Bud, 1 vol.
5. *Cimilituri românești*, de Tudor Pamfile, 1 vol.
6. *Analele Academiei Române*, pe 1907—1908, 4 vol.
7. *Discursul de recepțiune a lui M. Mrazec la Academia Română din 1907*, 1 vol.
8. *Bibliografia românească veche 1508—1830*, de Bianu și Hodoș, 1 vol.
9. *Monumentele epigrafice și sculpturale ale Muzeului Național din București*, de Gr. G. Tocilescu, 1 vol.
10. *Hora din Cortal de*, 1 vol.